នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ត.ក

ភាគីដាក់ឯកសារ: សហមេធាវីរបស់ នួន ជា

ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ០៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 04-Apr-2011, 14:38
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ កសចស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ សាធារណៈ/Public

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្ដោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបចំពោះសារណាឆ្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញានៅនឹងបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចលើសំណើជាបន្ទាន់សុំដោះលែងជាបន្ទាន់ នួន ជា ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ

ដាក់ដោយ៖

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី នួន ជា

សុន អរុណ

Michiel PESTMAN
Victor KOPPE
Andrew IANUZZI
Jasper PAUW

ព្រុំ ផល្លា

Annebrecht VOSSENBERG
Alejandra CHAPA
(កម្មសិក្សាការីច្បាប់)

ផ្ញើជូន៖

សហព្រះរាជអាជ្ញា

លោកស្រី ជា លាង

លោក Andrew CAYLEY

ក្រុមការពារក្ដីទាំងអស់

I សេចក្ដីផ្ដើម

១. អនុលោមតាមមាត្រា ៨.៤ នៃសេចក្ដីណែនាំអនុវត្តស្ដីពីការ "ដាក់ឯកសារនៅ អវតក[1] មេធាវីការពារក្ដីជនជាប់ចោទ នួន ជា ("មេធាវីការពារក្ដី") តទៅនេះសូមដាក់ចម្លើយតបនេះ ("ចម្លើយតប") ចំពោះសារណាឆ្លើយតបរបស់ "សហព្រះរាជអាជ្ញា" ទៅនឹងបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចលើសំណើជាបន្ទាន់សុំដោះលែងជាបន្ទាន់ នួន ជា ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ[2] ដែលត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ភាគីនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១ ។

២. នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១ មេធាវីការពារក្ដីត្រូវបានជូនដំណឹងថាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល (អជតក) នឹងមិនធ្វើសវនាការដេញដោលដោយផ្ទាល់មាត់លើបណ្ដឹងសាទុក្ខនេះទេ ("បណ្ដឹងសាទុក្ខ")[3]។ អនុលោមទៅតាមមាត្រា ៨.៤ នៃសេចក្ដីណែនាំអនុវត្ត មេធាវីការពារក្ដីមានរយៈពេល៥ ថ្ងៃនៃប្រតិទិន ដើម្បីដាក់ចម្លើយតប បន្ទាប់ពីថ្ងៃជូនដំណឹងនៃសារណាឆ្លើយតបណាមួយដែលខ្លួនកំពុងឆ្លើយតប។ ចម្លើយតបនេះត្រូវបានដាក់ទាន់ពេលវេលា ។

II. សារណានៅក្នុងចម្លើយតប

---

[1] សេចក្ដីណែនាំអនុវត្ត អវតក/០១/២០០៧/វិសោធនកម្មលើកទី៦ ។ អនុលោមតាមមាត្រា ៨.៤ "សំណើចម្លើយតបចំពោះសារណាឆ្លើយតបនឹងត្រូវអនុញ្ញាត នៅក្នុងករណីតែមិនមានការស្នើសុំឲ្យមានការដេញដោលដោយផ្ទាល់មាត់ ហើយការឆ្លើយតបនោះត្រូវដាក់ក្នុងរយៈពេល ០៥ ថ្ងៃនៃប្រតិទិន គិតពីថ្ងៃជូនដំណឹងជាភាសាដែលភាគីបានស្នើសុំ អំពីឯកសារដែលអ្នកទាំងនោះត្រូវឆ្លើយតប" ។

[2] ឯកសារលេខ E-50/1/1/1/1, "ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះបណ្ដឹងសាទុក្ខ ទៅនឹងបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចលើសំណើជាបន្ទាន់សុំដោះលែងជាបន្ទាន់ នួន ជា ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ, ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១ ERN 00656590–00656597 ("ចម្លើយតប")។

[3] ឯកសារលេខ E-50/1/1/1 "បណ្ដឹងសាទុក្ខជំទាស់នឹងសេចក្ដីសម្រេចលើសំណើបន្ទាន់សុំឲ្យដោះលែង នួន ជា, ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ" ថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១ ERN 00649280-00649293 ("បណ្ដឹងសាទុក្ខ")។ សូមមើលផងដែរសារអេឡិចត្រូនិចពី Christopher Mark Ryan (អជតក) ជូន Andrew Ianuzzi (មេធាវីការពារក្ដី) នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១ (អជតក បានសម្រេចដោយអនុលោមតាមវិធាន ១០៩(១) ថាមិនមានសវនាការលើបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់អ្នកឡើយ"។

ក. សារណាឆ្លើយតបផ្អែកលើបទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញដែលមិនត្រឹមត្រូវ ហើយហេតុដូច្នេះ មួយផ្នែកធំនៃការឆ្លើយតបនេះគឺមិនសមហេតុផល

៣. មួយផ្នែកធំនៃសារណាឆ្លើយតបនេះមិនសមហេតុផល ដោយសារវាផ្អែកលើបទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញមួយដែលមិនអាចអនុវត្តបានចំពោះករណីនេះ ហើយក៏មិនអាចលើកមកសំអាងដោយមេធាវីការពារក្តីបានដែរ។ នៅពេលវាយតម្លៃបណ្តឹងលើសាទុក្ខនេះ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ("កសព") ហាក់ដូចជាបានយល់ខុសពីវិធានផ្ទៃក្នុងដែលពាក់ព័ន្ធ ស្តីពីការប្តឹងសាទុក្ខនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល និងជាលទ្ធផល កសព បានផ្អែកលើបទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញមួយ ដែលមិនពាក់ព័ន្ធទាំងស្រុង។

៤. វិធាន១០៥(២) ចែងយ៉ាងច្បាស់ថា អាចទទួលយកបាន "បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ" មួយអាចផ្អែកលើមូលដ្ឋានខុសៗគ្នាមួយ ឬច្រើនជាង នៃមូលដ្ឋានទាំងបី: អាចជា (ជាសង្ខេប) (១) កំហុសអង្គច្បាប់ (២) កំហុសនៅក្នុងការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឬ (៣) កំហុសនៃអង្គហេតុ[4] ។

៥. កសព ជឿជាក់ដោយភ័ន្តច្រឡំថាបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗអាចផ្អែកលើមូលដ្ឋានតែ (ជាសង្ខេប) កំហុសនៅក្នុងការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយ កសព វាយតម្លៃលើអង្គសេចក្តីរបស់បណ្តឹងសាទុក្ខ ដែលផ្អែកលើបទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញ(ដែលមិនអាចអនុវត្តបាន) តែប៉ុណ្ណោះ[5] ។

---

[4] វិធាន ១០៥(២)(ក) វិធាន ១០៥(ខ) និង វិធាន ១០៥(គ) វិធាននីមួយៗចែងយ៉ាងច្បាស់ពីបណ្តឹងសារទុក្ខភ្លាមៗ សមស្របតាមវិធាន ១០៤(ខ)។

[5] សូមមើលចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៣ និង ១០។ ជំហររបស់ កសព ហាក់ដូចជាកើតចេញពីការយល់ខុសនៃវិធាន ១០៤(១) និងមិនពិចារណាទាំងស្រុងពីមាត្រា ១០៥(២)។ វិធាន ១០៤(១) ចែងថា:

> អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវសម្រេចលើបណ្តឹងសារទុក្ខ ជំទាស់នឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ឬ សេចក្តីសម្រេចនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដូចខាងក្រម:
>
> (ក) កំហុសលើអង្គច្បាប់ ដែលនាំឲ្យមោឃ:ភាពសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ឬសេចក្តីសម្រេចនោះ ឬ

៦. ដោយសារតែសារណាឆ្លើយតបរបស់ កសព ផ្អែកលើផ្នែកសំខាន់មួយនៃការបកស្រាយដែលមានកំហុសនេះនៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ជាផលវិបាក កសព ដោះស្រាយសារណានៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខនៅក្នុងបរិបទនៃមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខ /បទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញដែលមិនអាចអនុវត្តបាន។ មេធាវីការពារក្តីមិនដែលចោទប្រកាន់ពីកំហុសនៅក្នុងការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឡើយ។ តាមពិតពាក្យ "ឆន្ទានុសិទ្ធិ" មិនត្រូវបានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខឡើយ។ តែបណ្តឹងសាទុក្ខនេះផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃកំហុសអង្គច្បាប់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ដោយបានផ្អែកលើបទដ្ឋានមិនត្រឹមត្រូវនៃការពិនិត្យឡើងវិញ/មូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខ កសព ខកខានមិនបានដោះស្រាយកំហុសនៃអង្គច្បាប់នេះទាំងមូលឡើយ។

៧. សម្រាប់មូលហេតុនេះ កថាខណ្ឌទី៣-៥ និងកថាខណ្ឌទី១០-១៥ នៃចម្លើយតប (ដែលផ្អែកដោយផ្ទាល់ និង/ឬ បានពិភាក្សាយ៉ាងវែង និងមិនពាក់ព័ន្ធទៅលើ "កំហុសនៅក្នុងការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិ" និង

(ខ) កំហុសនៃអង្គហេតុ ដែលនាំឲ្យសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ឬ សេចក្តីសម្រេចនោះមានភាពមិនយុត្តិធម៌ ។

បន្ថែមពីលើនេះ បណ្តឹងសារទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចធ្វើទៅបានដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការភ័ន្តច្រឡំ ដែលស្តែងចេញពីការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលនាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសារទុក្ខ ។

កសព បានយល់ភាសានេះយ៉ាងច្បាស់ក្នុងន័យថា "កំហុសនៃការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិ" គឺជាមូលដ្ឋានតែមួយគត់ដែលបណ្តឹងសារទុក្ខភ្លាមៗអាចយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានបង្អែក ។ កសព បានខកខានមិនបានយល់ពីការបញ្ជាក់ន័យ "បណ្តឹងសាទុក្ខ" នៅក្នុងវិធាន ១០៤(១) ដែលបាននិយាយយោងពី"បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ" ដែរ ។ ហេតុដូច្នេះ ដូចបណ្តឹងសាទុក្ខធម្មតាដែរ បណ្តឹងសារទុក្ខភ្លាមៗ អាចផ្អែកលើមូលដ្ឋានកំហុសអង្គច្បាប់ និង/ឬ កំហុសនៃអង្គហេតុ ។ បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗ គឺជា "បណ្តឹងសាទុក្ខពិសេស" ក្នុងន័យថាបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗនេះមានមូលដ្ឋានបន្ថែមនៃការពិនិត្យឡើងវិញដែលការណ៍នោះគឺជាកំហុសនៅក្នុងការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិ ប៉ុន្តែ ចំណុចនេះមិនមានន័យថាមូលដ្ឋានបន្ថែមនេះ គឺជាមូលដ្ឋានតែមួយគត់នៃការពិនិត្យឡើងវិញឡើយ។ នេះគឺជាការយល់ឃើញយ៉ាងសមហេតុផលនៃវិធាន ១០៤(១) (ម្យ៉ាងវិញទៀត មិនមានហេតុផលថាហេតុអ្វីបានជាបណ្តឹងសារទុក្ខភ្លាមៗ មិនអាចឬមិនត្រូវផ្អែកលើមូលដ្ឋានកំហុសនៃអង្គច្បាប់ និង/ឬ កំហុសនៃអង្គហេតុ ឡើយ) ហើយបន្ថែមពីលើនេះទៀត ការយល់ ឃើញនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយភាសានៃវិធាន ១០៥ ដែលមានចែងមូលដ្ឋានចំនួនបីខុសៗគ្នាសំរាប់បណ្តឹងសារទុក្ខភ្លាមៗ ។

បទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញ) គឺមិនសមហេតុផល និងត្រូវតែច្រានចោលដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល នៅពេលធ្វើសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន[6]។ ជាលទ្ធផល សារណារបស់មេធាវីការពារក្តីលើកំហុសអង្គច្បាប់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនជំទាស់ដដែល ។

ខ. ការឃុំខ្លួនលោក នួន ជា ខ្វះមូលដ្ឋានគតិយុត្តិគ្រប់គ្រាន់

៨. កថាខណ្ឌនៅសល់(ទី៦-៩) នៃសារណាចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង "មិនបានភ័ន្តច្រឡំក្នុងការអនុវត្តអំណាចឯករាជ្យរបស់ខ្លួនដើម្បីបន្តការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទនោះទេ"។ កសព បានលើកឡើងថា "គ្មានចំណុចណាមួយក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងបានគាំទ្រដល់ការអះអាងដែលថានៅមុនការកើតឡើងនៃទម្រង់ណាមួយនៃកំហុសខាងនីតិវិធីនៅក្នុងសាលដីកាសម្រេច លើការឃុំខ្លួនរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានធ្វើឲ្យមោឃៈភាពដល់ការបន្តការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ឬអំណាចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការបង្គាប់ឲ្យបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទស្របតាមអំណាចឯករាជ្យរបស់ខ្លួននោះឡើយ"។ កសព បានលើកឡើងទៀតថា"[...]ទោះបីជាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានខុសគ្នាទាក់ទងនឹងសុពលភាពនៃផ្នែកការឃុំខ្លួននៅក្នុងសាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក៏ដោយ [អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង] បានអនុវត្តអំណាចរបស់ខ្លួនយ៉ាងត្រឹមត្រូវស្របតាមវិធាន៨២(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងដើម្បីបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទដែរ"[7]។

៩. និយាយឲ្យខ្លីទៅ កសព អះអាងថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានអំណាចបង្គាប់ឲ្យបន្តឃុំខ្លួន

---

[6] ជាពិសេស ដោយផ្ទុពីការអះអាងរបស់ កសព មេធាវីការពារក្តីមិនត្រូវការបង្ហាញកំហុសការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឡើយ ហើយមិនខ្លួនក៏មិនត្រូវការបង្ហាញពីការប៉ះពាល់ដល់ការជនជាប់ចោទដែរ ។ ប៉ុន្តែ មេធាវីការពារក្តីត្រូវបង្ហាញពីកំហុសអង្គច្បាប់ ដែលនាំឲ្យមោឃភាពសេចក្តីសម្រេច ។ នៅក្នុងបណ្តឹងសារទុក្ខរបស់ខ្លួន មេធាវីការពារក្តីបានធ្វើរួចមកហើយ។

[7] សម្គាល់៖ មេធាវីការពារក្តីតាមពិតទៅ មិនដែលជំទាស់នឹងសុពលភាពនៃការឃុំខ្លួនក្នុងដីកាដំណោះស្រាយនោះទេ ដោយសារតែសុពលភាពនេះមិនទាក់ទងនឹងសារណា។ បន្ទាប់មកការឃុំខ្លួននេះត្រូវអស់សុពលភាពបន្ទាប់ពីរយៈពេលបួនខែដោយអនុលោមតាមវិធាន ៦៨(៣)។

នួន ជា សមស្របតាមវិធាន ៨២ ទោះបីជាអាចមានកំហុសខាងនីតិវិធីកាលពីមុនក៏ដោយ។ នៅក្នុងករណីនេះ កសព ខកខានមិនបានទទួលស្គាល់ (ដូច្នេះហើយមិនបានដោះស្រាយ) សារណារបស់មេធាវីការពារក្ដីស្ដីពីលក្ខណៈពិសេសនៃ "កំហុសខាងនីតិវិធី"។ សាលដីកាដែលគ្មានសំអាងហេតុរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនត្រឹមតែជា"កំហុសខាងនីតិវិធីដែលជៀងមិនរួច" ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជាការអនុវត្តដោយចេតនាដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដើម្បីគេចវេសពីការការពារដែលវិធានផ្ទៃក្នុងបានផ្ដល់ឲ្យជនជាប់ចោទទៀតផង[8]។ ការរំលោភ*ដោយចេតនា* ដល់សិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនជាប់ចោទពីសំណាក់អង្គភាពតុលាការនៅ អវតក (អង្គបុរេជំនុំជម្រះ) ដែលផ្ដើមចេញពីគោលបំណងដើម្បីបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទបណ្ដោះអាសន្ន បានបង្កផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់អំណាចរកាត់សេចក្ដីរបស់អង្គភាពតុលាការក្រោយទៀត (អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង) ក្នុងការប្រកាន់យក និងបន្តការឃុំខ្លួន (ដែលមានកំហុសផ្នែកច្បាប់) ប្រឆាំងជនជាប់ចោទ។ ម្យ៉ាងទៀត ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះត្រូវបានរលាយសាបសូន្យដោយសារតែសេចក្ដីសម្រេចដែលមិនសមហេតុផលកាលពីមុនរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយការបំពានដោយចេតនាទាំងលើខ្លឹមសារ និងស្មារតីនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ។

១០. ជាងនេះទៅទៀត សេចក្ដីសម្រេចបន្តឃុំខ្លួន គឺផ្អែកដោយផ្ទាល់លើកំហុសផ្នែកអង្គច្បាប់ដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយហេតុដូច្នេះ វាមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងច្របូកច្របល់ជាមួយកំហុសផ្នែកច្បាប់នេះ ហើយហេតុដូច្នេះ សេចក្ដីសម្រេចនេះមានកំហុសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ និយាយជារួមទៅ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានទទួលស្គាល់*យ៉ាងត្រឹមត្រូវ*នូវការបកស្រាយ និងគោលបំណងនៃវិធាន៦៨ នោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងប្រហែលជាមិនបន្តឃុំខ្លួនលោក នួន ជា ឡើយ ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងយល់ថាការដោះលែងលោក នួន ជា ឲ្យនៅក្រៅឃុំជាបន្ទាន់ គឺជាដំណោះស្រាយសមស្របតែមួយគត់កាលពីថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ (ហួសកំណត់ក្នុងរយៈពេល៤ខែ) នៅបន្ទាប់ពីដីកាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នចេញដោយការិ

[8] សូមមើលបណ្ដឹងសាទុក្ខ, កថាខណ្ឌទី២២ ដល់ ២៣។ ឯកសារលេខ D-427/3/12 "សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹង អៀង ធីរិទ្ធ និង នួន ជា ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ" ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ ERN 00634916-00634922 (មិនមានសម្អាងហេតុ) និងបន្ទាប់មកមាន ឯកសារលេខ D-427/3/15"សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹង អៀង ធីរិទ្ធ និង នួន ជា ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ" ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ERN 00644462-00644571 (មានសម្អាងហេតុ)។

យាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត(“កសចស”) នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ “អស់សុពលភាព”។ ការដោះលែងគឺជាជម្រើសដូចគ្នាតែមួយគត់នៅថ្ងៃសវនាការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និង នៅថ្ងៃដែលប្រកាសពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន និងដូចដែលបានលើកឡើងក្នុងពេលនេះ។ ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ បញ្ហានេះបង្កឡើងមួយផ្នែកដោយសារតែប្រការដែលថាវិធាន៦៨ ត្រូវតែចាត់ទុកថាជា *វិធានពិសេស* នៅពេលគេនិយាយអំពីការឃុំខ្លួនដែលកើតចេញមកពីដីកាដំណោះស្រាយ[9]។ ករណីនេះ មានន័យថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនមានឯករាជ្យក្នុងការអនុវត្តអំណាចរបស់ខ្លួន សមស្របតាមវិធាន ៨២ ប៉ុន្តែបែរជា (លើកឡើង) និងជំទាស់ទៅនឹងបញ្ញត្តិយ៉ាងច្បាស់នៃវិធាន៦៨ ដែលបានចែងពីការដោះលែងជនជាប់ចោទជាបន្ទាន់[10] ។

១១. ក្នុងករណីដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវបានបង្ខំដោយការទទូចរបស់ កសព ទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ “ឆន្ទានុសិទ្ធិ” បណ្តឹងសាទុក្ខមិនវិលវល់ដោយការប្រើត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនូវឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឡើយ ប៉ុន្តែនីតិវិធីនេះពាក់ព័ន្ធនឹងការភ័ន្តច្រឡំផ្នែកច្បាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ព្រោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ខកខានមិនបានទទួលស្គាល់អ្វីដែលបានចែងក្នុងវិធាន៦៨ (សេចក្តីសម្រេច៖ដោះលែងជនជាប់ចោទ ក្នុងរយៈពេល៤ខែបន្ទាប់ពីដីកា

---

[9] បណ្តឹងសាទុក្ខ, កថាខណ្ឌទី៣៣។

[10] ម្យ៉ាងវិញទៀត វានឹងក្លាយជាដំណោះស្រាយមួយដែលមានតែភាពអវិជ្ជមានចំពោះខ្លឹមសារនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រើប្រាស់សវនាការមួយដែលដែលគេចាត់ទុកថាចាំបាច់*ដោយសារ*តែការភ័ន្តច្រឡំផ្នែកច្បាប់របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ (ដែលការភ័ន្តច្រឡំនេះបានរំលោភសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនជាប់ចោទដោយការបដិសេធមិនដោះលែងគាត់នៅថ្ងៃដែលគាត់ត្រូវគេដោះលែង) ដើម្បីជួសជុលការរំលោភនេះដោយគ្រាន់តែចេញដីកាបន្តឃុំខ្លួនស្របតាមវិធាន៨២ ជាថ្មីម្តងទៀតនោះ។ (នេះគឺជាស្ថានភាពមួយដែលត្រូវតែបែងចែកឲ្យដាច់ពីគ្នារវាងស្ថានភាពដែលក្នុងនោះជនជាប់ចោទត្រូវបានឃុំខ្លួននៅពេលដែលសវនាការបឋមបានចាប់ផ្តើមបន្ទាប់ពីត្រូវបានដោះលែងស្របតាមអនុភាពនៃវិធាន៦៨។ *ករណីនេះ* ត្រូវតែជាស្ថានភពមួយដែលអ្នកព្រៀងវិធានផ្ទៃក្នុងត្រូវតែចាំក្នុងចិត្ត។ ចៃដន្យ វាអាចថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នឹងមិនបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនលោក នួន ជានៅពេលដែលគាត់បង្ហាញវត្តមានក្នុងសវនាការបឋមឡើយ ដូច្នេះហើយ ការបង្ហាញខ្លួននេះ នឹងបញ្ជាក់ថាការបារម្ភពីការរត់គេចគឺគ្មានមូដ្ឋានច្បាស់លាស់ឡើយ។

ដំណោះស្រាយ លើកលែងតែមានសេចក្តីសម្រេចដែលមានសំអាងហេតុ [11] ពីអង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងការបន្តឃុំខ្លួន) ។

១២. ជាងនេះទៀត ក្នុងកថាខណ្ឌទី៨ និង៩ កសព បាននិយាយអំពី "ភាពត្រឹមត្រូវ" នៃការបន្តការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្ន ការមិនបានលើកឡើងរបស់មេធាវីការពារក្តីនូវការប្រែប្រួលក្នុងកាលៈទេសៈ និងអំពីការដែលថាគ្មានចំណុចណាមួយក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខដែលមេធាវីការពារក្តីអះអាងថាមានមូលដ្ឋានភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់អំពីការបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ។ ជាថ្មីម្តងទៀត កសព ខកខានមិនបានទទួលស្គាល់ការសន្និដ្ឋានដ៏សំខាន់មួយក្នុងចំណោមការសន្និដ្ឋានដទៃទៀតក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខដែលបានលើកឡើងថាវាមិនចាំបាច់វាយតម្លៃពីមូលហេតុលើការឃុំខ្លួន (ឬក៏វាយតម្លៃថាតើ កសចស អបជ និង ឬ អជសជ បានវាយតម្លៃហេតុផលនេះបានគ្រប់គ្រាន់ ឬអត់ទេ)។ វិធាន៦៨ (៣) មិនបានលើកឡើងពីមូលហេតុទាំងនេះទេ ប៉ុន្តែវិធាននេះនិយាយតែអំពីការអស់សុពលភាពនៃដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់ កសចស បន្ទាប់ពីផុតរយៈពេល៤ខែប៉ុណ្ណោះប្រសិនបើគ្មានសេចក្តីសម្រេចមានសំអាងហេតុណាមួយ ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ។ ថាតើមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនកើតមានឬអត់នោះ គឺមិនពាក់ព័ន្ធឡើយ ។

គ. គោលការណ៍ស្តីពីដំណោះស្រាយជាស្ពាន *(Ultimum remedium)*

១៣. ទោះបីជានៅក្នុងជើងទំព័រ កសព បានជំទាស់ទៅនឹងការអំពាវនាវរបស់មេធាវីការពារក្តីឱ្យអនុវត្តគោលការណ៍ស្តីពីដំណោះស្រាយស្ពាន[12]។ ដើម្បីគាំទ្រគោលជំហររបស់ខ្លួន កសព បានលើកឡើងពីមាត្រាមួយចំនួនក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងដែលអះអាងថាគោលការណ៍ស្តីពីដំណោះស្រាយស្ពាន គឺមានភាពពាក់ព័ន្ធដែលមានដែនកំណត់នៅចំពោះមុខ អវតក ហើយជាងនេះទៅទៀត កសព បានលើកឡើងពីការ "អនុវត្តអន្តរជាតិ" ដែលនឹងគាំទ្រដល់គោលជំហររបស់ខ្លួន។

១៤. មេធាវីការពារក្តីសូមលើកឡើងជាថ្មីម្តងទៀតថាគោលការណ៍ស្តីពីដំណោះស្រាយស្ពានត្រូវបានបង្កើតឡើងយ៉ាងរឹងមាំក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់កម្ពុជា និងនៅពេលនោះ យើងនឹងលើកឡើងពីមាត្រា២០៣

---

[11] មេធាវីការពារក្តី កត់សម្គាល់ឃើញថា គ្មានចំណុចណាមួយដែល កសព បានជំទាស់ថាសាលដីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងដីកាដំណោះស្រាយចាំបាច់ត្រូវតែមានសំអាងហេតុនោះទេ។

[12] ចម្លើយតប ជើងទំព័រទី ២០។

នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលចែងថា៖ "ជាគោលការណ៍ ជនត្រូវចោទត្រូវតែមានសេរីភាព។ ក្នុងករណីពិសេស ជនត្រូវចោទអាចត្រូវឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបានចែងក្នុងផ្នែកនេះ[13]"។ ការបកស្រាយនេះ ផ្ទុះបញ្ចាំងពីជំនឿយ៉ាងមុតមាំលើគោលការណ៍ស្តីពីដំណោះស្រាយស្ពាន។ ម្យ៉ាងវិញទៀត និងសំខាន់ជាងនេះទៅទៀត គោលការណ៍នេះបានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅគ្រប់មាត្រានៃវិធានផ្ទៃក្នុងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខនៅពេលបច្ចុប្បន្នដែលវិធាននេះ គឺ ៦៨(៣) ដែលចែងពីការអស់សុពលភាពដោយស្វ័យប្រវត្តិនៃដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់ កសចស បន្ទាប់ពីរយៈពេល៤ខែបានកន្លងផុត។ ដូច្នេះការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់អំពីគោលការណ៍ស្តីពីដំណោះស្រាយស្ពាន ត្រូវតែបានជូនដំណឹងដល់ក្រុមវាយតម្លៃរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ (និងគួរតែបានជូនដំណឹងដល់ក្រុមវាយតម្លៃអំពីបញ្ហាដែលបង្កឡើងដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ និងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងដំណាក់កាលមុនដំបូងនៃដំណើរការនីតិវិធី ។

III. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

១៩. អាស្រ័យលើមូលហេតុដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ និងមូលហេតុដែលបានលើកឡើងក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ មេធាវីការពារក្តីស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលធ្វើមោឃៈភាពសេចក្តីសម្រេច (ឬ កែតម្រូវសេចក្តីសម្រេចដោយលទ្ធផលដូចគ្នា) របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងបង្គាប់ឱ្យដោះលែងលោក នួន ជា ជាបន្ទាន់ ។

សហមេធាវីការពារក្តីលោក **នួន ជា**

សុន អរុណ Michel PESTMAN & Victor KOPPE

[13] មាត្រា២០៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។